

הנהגות מו"ר בנסיעתו לכותל המערבי

נסיעה א'

קריעה

א. מו"ר (שליט"א) זצוק"ל ספר לי שהלך עם מרן החזו"א זצוק"ל לכותל המערבי וקרעו קריעה פעמיים, פעם אחת ע"י שער יפו כשראו את העיר העתיקה ופעם שני' ע"י הכותל, ושתי הקריעות קרע רק במעיל העליון בלבד. ושאלתי את מו"ר הלא כתוב שמחוייבים לקרוע כל בגדיו עד שיגלה את לבו וענה לי שאינו זוכר שיקרעו כתונת משום שאינו בגד שחייבים לקרעו.

ושאלו ת"ח אחד הלא לובשים גופי' מתחתית' ותו לא הוי בגד של זיעה וענה מו"ר שמ"מ הידים וחלק מהגוף מכוסים רק בכתונת.

ועוד הוסיף מו"ר בנוגע לשאלה הנ"ל עד שיגלה את לבו שאפשר להקל לקרוע בגד אחד היות והרמב"ן וה"ה סוברים שבקריעות אלה מספיק בגד אחד והוי ספק דרבנן. וכן הורה לי מו"ר כשנסעתי לכותל בסיון תשכ"ז שאקח מעיל ישן ואקרע פעמיים פעם כשאכנס לעיר העתיקה ופעם שני' ליד הכותל ואמר מו"ר שאפשר להחליף את בגד הקריעה מיד לאחר שקרע ע"י הכותל משום דמיד הוי כלאחר שבעה באבילות ותו אין חיוב לקרוע בבגד אחר (א"ה, עיין להלן בענין קריעה פעמיים).

עוד אמר לי מו"ר שאם באים מדרך כזו שרואים בכת אחת את הכותל מרחוק יחד עם העיר העתיקה לכאורה מספיק קריעה אחת (ועיין להלן שכן נהג מו"ר למעשה בפעמים הבאות).

שאלתי את מו"ר הלא מובא לענין קריעה ברואה ערי יהודה בחורבנן דאם ישראל שולטים פטור א"כ אפשר דה"ה עתה שכבשו את ירושלים, וענה לי מו"ר ששאלו את זה את הגאון ר' דוד יונגרייז זצ"ל וענה להם שהאמריקאים שולטים ועל פיהם ישק הכל והחזיק מו"ר בסברה זו והוסיף שהאמריקאים מעוניינים שנחזיק בעיר העתיקה.

עוד אמר לי מו"ר שזה לא ברור אם הקריעה ע"י הכותל הוי כקורע על מקום המקדש משום שלא רואים את מקום העזרה רק את הכותל מבחוץ מ"מ מספק יש לקרוע גם ע"י הכותל וכמו שמרן החזו"א זצוק"ל קרע.

קריעה בנשים

ב. בנוגע לנשים אם מחוייבות לקרוע הורה מו"ר לזוגי הרבנית (שתח"י) ע"ה שתקרע רק פעם אחת בעת שתראה את הכותל ואמר לי מו"ר אע"פ שבנותיו הלכו יחד עם מרן החזו"א ועמו לכותל ואחת כבר היתה בת מצוה ולא אמרו לה לקרוע רק בנו שהי' לאחר בר מצוה קרע מ"מ זה לא ראי' כי אפשר דלאו אדעת' דמרן שכבר גדולה.

מו"ר ליד הכותל

ג. אמר לי מו"ר (שליט"א) זצוק"ל שאינו זוכר עד היכן ניגש מרן החזו"א זצוק"ל ע"י הכותל אבל מו"ר בעצמו ניגש עד הכותל רק אצבעותיו אינו מכניס בחורים שבין האבנים מחשש שהחורים דינם כפנים העזרה וזבים וטמאי מתים אסורים להכנס שם.

(אמר לי הגר"ק שליט"א שהוא ג"כ הלך אז עם מרן החזו"א זצוק"ל ועם אביו מו"ר לכותל וזוכר שמרן החזו"א לא ניגש קרוב לכותל אבל עמד בתוך י"א אמות סמוכים לכותל ואמר מרן החזו"א לר"ח שיכול לגשת עד הכותל רק יזהר שלא יכניס את אצבעותיו בין האבנים ועוד אמר לו שהכותל הוא מהר הבית ולא מהמקדש).

אמר לי מו"ר שהיום יש גם חשש לזבים שאין אנו יודעים מה זה, ולזה צריך ז"נ ומים חיים אבל לבעל קרי מספיק טבילה והערב שמש.

זמני הקריעה

ד. עוד אמר מו"ר שהורה מרן החזו"א זצוק"ל שמחוייבים לקרוע גם בעש"ק לאחר חצות ולענין קריעה בחוה"מ אמר לי מו"ר (שליט"א) זצוק"ל שיש להקל ולא לקרוע, וכן בר"ח סיון תשל"ב נסע מו"ר לכותל וקרע.

נסיעה ב' עם מו"ר לכותל

ה. ח' מרחשון תשכ"ח, נסעתי עם מו"ר (שליט"א) זצוק"ל לכותל, עלינו לפסגת הר הזיתים דרך הר הצופים וראינו משם את רצפת הר הבית ואת העיר העתיקה ומו"ר הרכיב משקפיים של מישוהוא כדי לראות (מו"ר קצר ראי') מו"ר קרע רק את מעילו בצד שמאל כנגד לבו עשה חתך עם סכין לרוחב דש הבגד ואח"כ חתך קצת לאורך הבגד וקרע עם היד טפח (כצורת ר) לי לא הי' בגד ישן ואמר לי מו"ר שאפשוט את מעילי בטרם שהגענו לשם ואמר לי שהכתונת פטורה משום שהיא בגד של זיעה וכן סוודר פטור שאין זה בגד חשוב והוי רק בגד גדול שיש לו ארבע כנפות והוסיף שסוודר רגיל דינו כמטפחת על הצוואר ופטור מקריעה, ובכתונת ע"ג כתונת הסתפק אם צריך לקרוע בכתונת העליונה וכן אמר שטלית גדול מלמעלה פטור מקריעה משום שזה הוי רק כבגד של כבוד (ע"י עוד להלן לענין קריעה בכתונת). מיד לאחר שמו"ר קרע פשט את המעיל שקרע בו ולבש את מעילו הטוב ונסענו לכותל, ויותר מקריעה אחת הנ"ל לא קרע.

ע"י הכותל סמך מו"ר את ידיו על אבני הכותל אמנם לחורים לא הכניס את אצבעותיו רק ראייתי שהיתה אבן שבורה ובלט ממנה חתיכה בצורת עגול חצי גורן (כמו עמוד עגול של אבן) ושם את אצבעותיו עלי' אעפ"י שידיי סמכו בעגול.

ברצוני לספר פרט מענין מקדושתו של מו"ר שראיתי בנסיעה זו, היות וידענו שבנסיעה הקודמת מו"ר ביקש שישעוהו תחלה להר הזיתים כדי לקרוע שם על ראיית מקום המקדש

החלטנו שנעלה תחלה להר הזיתים ועלינו דרך הר הצופים בדרך עברנו ע"י תפלות של גויים ושתי וערב שעמדו בצדי הדרך וזה הי' למורת רוחו של מו"ר נפשו הק' סלדה מהם וזעק בכאבו מדוע הולכתם אותי בדרך זו, אמרתי למו"ר את מטרת נסיעתנו בכ"ז לא נרגע וכל פעם שעברנו ע"י טומאה כנ"ל רגזה נפשו הק'. (כנראה שבפעם הקודמת עלה בדרך אחרת).

תפלתו ע"י הכותל וחזרתו

ו. התפלל תפלה קצרה בע"פ כחמשה עד עשרה רגעים ונשק את הכותל וחזר אחוריו ופניו לכותל וכך חזר כחמשה עד שבעה מטר ואח"כ כל משך מהלך עליתו מהכותל עד שהגיע למעלה לרחבה העליונה הלך מצודד קצת לצד שלא יראה אחוריו לכותל.

נסיעה ג' עם מו"ר לכותל

ז. ד' אדר ב' תש"ל, נסעתי עם מו"ר (שליט"א) זצוק"ל לכותל עם המכונית של ר"ט נ"י מו"ר אמר לנו שאפשר לנסוע דרך שער יפו והוא יסתיר את פניו עד שנגיע סמוך לכותל ואז יקרע ויהי' די בקריעה אחת והוסיף מו"ר כי בפעמים הקודמות הסיעוהו קודם להר הצופים כדי שיראה משם את מקום המקדש ויהי' די בקריעה אחת אמנם גם כשנסעים להר הצופים רואים בדרך את העיר העתיקה ומחוייבים לקרוע ולא הרווחנו כלום.

ועוד אמר לי מו"ר סברא שמסתבר לכאורה שהדין שהרואה צריך לקרוע מיד, זה רק לכתחילה ויכול לשהות עם הקריעה והשו"ע שכתוב שקורע פעמיים פעם כשרואה את ירושלים וכפעם שני' כשרואה את מקום המקדש זה רק לכתחילה ואפשר דמותר לו לשהות ולקרוע אח"כ בתוך ירושלים סמוך לכותל ויצא בקריעה זו גם יד"ח קריעה על ירושלים לפי"ז אם רוצה שוהה עם הקריעה בהכנסו לירושלים וקורע אח"כ רק ע"י הכותל.

ולמעשה מו"ר הסתיר את פניו לפני שער יפו ועד שהגענו לכותל, וכן נהג בפעם קודמת הסתיר את פניו עד הגיעו סמוך לכותל וקרע פעם אחת.

סמוך לכותל הביאו למו"ר כסא וישב ברחבה סמוך לכותל והחזיק מטרי' פתוחה מעליו (ירד גשם) ואמר תהלים והתפלל, לאחר שגמר להתפלל שם את ידיו על הכותל ונשקו ונכנס למפלס שתחת "המחכמה" וישב שם לנוח ונשק גם שם את הכותל בעת שעזבו.

בעת עזבו את הכותל לא הקפיד הפעם כמו בפעמים הקודמות ללכת אחורה עם פניו לכותל או מוטה לצד אלא הלך מהכותל כרגיל (ואפשר מפאת הגשם הי' קשה למו"ר לחזור עם פניו לכותל).

להכניס אצבעות בחורי הכותל

ח. בנוגע להכניס את האצבעות בתוך החורים שבין אבני הכותל שחולקים בזה האחרונים מטעם ביאה במקצת ומרן החזו"א זצוק"ל מהאוסרים (א"ה, יש ספר מיוחד בנדון "משכנות לאביר יעקב" מהג"ר מעשיל ז"ל) אמר לי מו"ר שלכאורה יש לצדד שאם טבלו באותו היום א"כ הוי טבול יום של בעל קרי דמותר להכנס להר הבית ומותר להכניס האצבעות (ועיין להלן שבפעם אחרת אמר לי מו"ר שיטבול יום לפני שבא לכותל כדי שיהי' הערב שמש) ושאלתיו הלא אפשר דהוי פעם בחייו זב וצריך שבעה נקיים וטבילה במעיין כדי להטהר דאסור להכנס להר הבית, וענה ע"ז מו"ר דמעיקר הדין מסתבר לכאורה כמתירים מאחר דהחורים בכותל הוי כלשכות ומחילות הפתוחות לחול דבתוכם חול, ואף אי נימא דמקום הכותל והכותל בעצמו נתקדש בקדושת הר הבית מ"מ החורים דינם כמחילות שבקרקע הר הבית שפתוחות לחול, והוסיף שיש להתפלל ולחלק בין כאן לבין הלשכות הפתוחות לחול.

ושאלתי את מו"ר אם מותר למי שלא טבל לנגוע בכותל מבלי שיכניס את ידיו לחורים, וענה לי מו"ר שמסתבר שמותר (וכן שמעתי מג"א שליט"א בשם מרן החזו"א זצוק"ל כמדומה שהתיר הנגיעה).

ועוד שאלתי את מו"ר הלא בכל נשיקה ונגיעה בכותל הוי כביאה במקצת משום דהאבנים אינם חלקות וכן המה נקובים במקצת ולא ענה לי ע"כ. כשבאנו לכותל הראתי למו"ר את השרותים ענה לי שהוא סומך על האשל אברהם (מבטש) הסוכר שאם אדם צריך לצאת ואם יסיח דעתו מזה ישכח ולא יצטרך מותר לו להתפלל משום שזה מוכח שמה שצריך לצאת זה רק משום שחושב כך וכלשונו של מו"ר "עס דאכט זיך עם" והוסיף לי שאם יש שרותים הוא יצא ואם לא הוא יתפלל כך.

אין לבטל תורה לנסיעה לכותל

ט. רציתי לקחת אתנו לכותל גם את בני, מו"ר שאלני מה הוא עושה עכשיו, אמרתי למו"ר שהוא עכשיו בישיבה ולומד אמר לי שהוא חושב שאסור לבטלו מלימודו כדי שישע לכותל ולא לקחתיו.

עוד בענין חורי הכותל

י. וכן בשבועות תשל"א אמר לי מו"ר (שליט"א) זצוק"ל שמספיק טבילה לאלה המכניסים אצבעותיהם לחורים שבכותל המערבי ולזיבה לא חיישינן, אמנם יטבול יום לפני שבא לכותל כדי שיהי' הערב שמש משום שטבול יום בבעל קרי מחלוקת אם מותר להכנס לעזרה (עיין במשנה למלך הלכות ביאת המקדש פ"ג ה"ג).

(בדרך אגב אמר לי מו"ר באותה השיחה אף שלזיבה לא חיישינן מ"מ זב יכול להטהר גם בזמננו משום שגם היום יש מעינות של מים חיים בירושלים וספירת ז"נ בזה

אפשרי גם היום משום שמספיק בדיקה אחת פעם ביום והיינו שיבדוק עם בגד בפי האמה ולא צריכים לחוש שמא הוא זב גדול).

כותל המערבי של הר הבית

יא. עוד אמר לי מו"ר שהיום שחפרו וגילו המשך הכותל נתברר בודאות שהכותל הוא של הר הבית ולא של המקדש משום שהכותל היום נמשך כמה מאות אמות וממילא מוכח שזה של הר הבית ולא כמו שכתב החיי אדם בספרו שערי צדק.

נסיעה ד' עם מו"ר לכותל

יב. ער"ח אלול תשל"ב משהו נסע לכותל והציע למו"ר (שליט"א) זצוק"ל שיצטרף אליו, גם אני נסעתי אתם ואמר לי מו"ר שנוהג לנסוע לכותל בערה"ש ועתה שיש לו הזדמנות יסע בער"ח אלול (גם ב"ב תמוז תשל"ב נסע מו"ר לכותל ועתה שהיתה לו הזדמנות נסע עוד פעם).

תפלת הדרך

יג. נסענו דרך כביש גהה מו"ר התכונן לומר תפלת הדרך בישיבה במכונית, והנהג עצר מעצמו אמר מו"ר שיותר טוב לומר בעמידה ויצא ואמר בעמידה, ואת הפסוקים שלאחר הברכה אמר אחר שנכנס למכונית אמר שזה אפשר לומר בישיבה. תפלת הדרך אמר מו"ר לפני השלט "לודת"א", סרב לאכול ולשתות משהו בעת הנסיעה הן בהלך והן בחזור רק כשנעמדנו באיזה מקום שתה מים.

קריעה

יד. מו"ר (שליט"א) זצוק"ל החליף את מעילו במעיל ישן לקריעה בירושלים החדשה לפני שהגענו לעיר העתיקה, ואמר לי שאינו לובש את המעיל הישן על מעילו כי יתחייב קריעה בשניהם ובהגיענו לכותל קרע מו"ר רק את המעיל ולא את הכתונת ולא הט"ק (לא הסירו רק הי' לבוש בו ולא קרעו) וקרע במעיל בצד שמאל בתוך קרעים קודמים שהיו במעיל ישן שהוא מיועד לקריעה ע"י הכותל, ואמר לי שאפשר לקרוע במעיל חמש פעמים בצד שמאל.

ועוד אמר מו"ר שאפשר לעצום את העיניים בכניסה לעיר העתיקה במכונית או להמנע מלהסתכל החוצה ואח"כ לקרוע ע"י הכותל פעם אחת ודי בזה וכן נהג מו"ר ובקשני שאגיד לו כשנגיע לשער יפו ובהגענו לשם כיסה את עיניו, כך נסע עד הגיענו למקום שראינו את הכותל והכיפה, עצרנו (זה הי' סמוך לבית נבנצאל) יצא מהמכונית וקרע קריעה, לפני הקריעה אמר משהו בשקט מיד לאחר הקריעה החליף את הבגד הקרוע בבגדו הטוב והמשכנו לכותל. כשהגענו לכותל מו"ר לא נשקו רק כשעזבנו נשק את

הכותל ונוזהר שלא לנגוע בידיו ולא כמו בפעמים הקודמות, גם הפעם לא הקפיד לעזוב את הכותל עם הפנים לצד הכותל.

ע"י הכותל אמר מו"ר בישיבה תפלת יו"כ קטן וכן ישב בודוי של רבינו נסים, ובודוי דאשמנו עמד.

מתפלל על הכלל והפרט

טו. נתתי למו"ר פתקא עם שמות בני ביתי שיתפלל עליהם ליד הכותל הניח את הפתקא בכיס כשעזבנו את הכותל והיינו ברחבה למעלה שאלתי את מו"ר אם הזכיר אותנו ליד הכותל ענה לי שאמר פרק תהילים בשביל כולם ולא הזכיר השמות שלנו במיוחד, ואח"כ נעמד ואמר לי אגיד פרק תהילים בשבילכם וילדיכם ופנה עם פניו לכותל ואמר פרק תהילים.

בענין קריעה בכתונת

טז. כתבנו לעיל שמו"ר (שליט"א) זצוק"ל אמר שאין חיוב קריעה בכתונת וגם הסתפק לענין קריעה בכתונת ע"ג כתונת ולאחר שנים בשנת תשמ"ב אמר לי מו"ר דהכתונת שאנו לובשים חייבת בקריעה משום שהוא בגד עליון אצל אנשים וגם הרבה מתפללים כך בלי מעיל, כשנסענו לכותל בשנת תשל"ב נסע עמנו נכדו של מו"ר רמ"ב אמר לו מו"ר שיקרע בכתונת והסיר הנכד את מעילו בירושלים החדשה ולבש כתונת לקריעה על כתונתו ובהגענו לכותל קרע בכתונת העליונה.

קטן פטור מקריעה ע"י הכותל

יז. מו"ר הורה שקטן לפני הבר מצוה פטור מקריעה על הכותל.

מנסיעת מו"ר עם בנו לכותל

יח. וכן סיפר הגר"ח שליט"א כשהי' נוסע עם אביו מו"ר (שליט"א) זצוק"ל לכותל (לאחר המלחמה בתשכ"ז) קרע אביו מו"ר רק פעם אחת ע"י הכותל ובהכנסם לעיר העתיקה סגר מו"ר את עיניו ולא קרע ומו"ר קרע במעיל שכבר קרע בו והרחיק ג' אצבעות מהקריעה הקודמת וקרע טפח מצד שמאל ואף דאמר מו"ר חודש לפני כן לבנו שליט"א שאפשר שיש להקל ומספיק להוסיף משהו על הקריעה הקודמת מ"מ אמר מו"ר שעדיין לא עיין כל צרכו בענין זה לכן אינו מיקל וקרע כנ"ל. וגם לבנו שליט"א אמר מו"ר שלקטנים אין לחנכם לענין קריעה ליד הכותל ואינם צריכים לקרוע והוסיף מו"ר הטעם דרק על נפטר אמרו שקורעים לקטנים משום עגמת נפש וזה לא שייך בכותל. וכן הורה מו"ר שנשים יקרעו.

וכן הקיל מו"ר לקרוע רק בגד אחד גם בעצמו נהג כן מטעם השגות הראב"ד (בפ"ה מהלכ' תעניות וכ"ד הרמב"ן וה"ה שם) הסובר שלא חייבים לקרוע כאן כל בגדיו והקיל כוותי'.

מור"ר קרע גם בר"ח על יד הכותל שנסע עם בנו שליט"א בר"ח סיון תשל"א.
בכל הפעמים הנ"ל קרע מור"ר על יד הכותל גם שלא ראה את רצפת מקום המקדש
רק את הכותל ואת הכיפה (ועיין במנהגי ירושלים מהגר"מ טיקוצנסקי ז"ל דמירי בענין
זה ומביא שם את הב"ח ופאה"ש דסברי שקורעים משום שדי בראית הכיפה לקריעה).

כתיבת ירושלים

י. מרן החזו"א זצוק"ל ומו"ר זצוק"ל כתבו ירושלים (עם יו"ד) ולא ירושלים כפי שנוהגים אחרים (כמדומה אנשי ירושלים, ועי' תוס' תענית דט"ז ע"א, א"ה, מלת ירושלים כתובה בכל התנ"ך חסר בלי יו"ד, פרט לחמש מקומות שכתוב ירושלים עם יו"ד ב' כ"כ המנחת שי ביהושע פ"י, ומציין רק שני מקומות ירמ' פכ"ו פסוק י"ח, דברי הימים ב' פכ"ה פסוק א' ומביא גם את התוס' בתענית).

ברוך ממו"ר על איסור כניסה לחר הבית

כ. מיד לאחר שכבשו את העיר העתיקה ואת הר הבית בתשכ"ז והרבה יהודים נכנסו מידי יום ביומו להר הבית אמו לי מו"ר (שליט"א) צווק"ל שצריכים לפרסם כרוז על חומרת איסור הכניסה להר הבית וגסס כרוז ובקשני ג"כ לחפש מקורות, וכדרכו בקודש שיצא דבר מתוקן מתחת ידו ה' כותב ומוחק ומשנה ומתקן וזה נמשך כך כמדומה שבוע ימים ויותר וגם לאחר שכבר נדפס במכונת כתיבה הוסיף ותקן ושוב הדפיס כך זה ה' כמה פעמים, רצ"ב הטיטא הראשונה כ"ק וכן יתר המתקנים והגוסס המתוקן האחרון עם החתימות.

מור"ר אמר לי את מי להחתים וכתב בכתי"ק את סדר חתימתם על הכרוז, את מרן הגר"א שך שליט"א ואת האדמו"ר מויזניץ זצ"ל, את האדמו"ר מאזורוב זצ"ל, ואת הגר"ב טולידנו זצ"ל (שהם ראשי החוגים) ראה בטייטא ב', החתמתי אותם בשליחותו של מור"ר, ברצוני להוסיף שהשנוי בסדר חתימתם (לא כסדרו של מור"ר) נבע מהחתומים. וכן בקשני מור"ר שאחתים גם את האדמו"ר מגור זצ"ל (הבית ישראל) שהי' אז בחיפה, דברתי עמו בטלפון באמצעות משמשו שעמד על ידו (הרבי בעצמו לא הי' מדבר בטלפון) וענה לי שכרוז זה שייך לרבנים ולא לאדמו"רים ולא חתם.

כשכבר הי' מוכן לדפוס יצא כרוז של הרבנות והדיינים על חומר איסור הכניסה להר הבית, ואמר לי מור"ר שכבר אין צורך להדפיס את הכרוז שלנו מאחר שכבר יצא כרוז ונתן לי את החומר.

בכרוז של מו"ר יש גם כמה מראי מקומות שהוספתי בכת"י ואח"כ מו"ר העתיקו
לכרוז האחרון.

[illegible]

ק"ל"ן שגם אחר חורבן ביהמ"ק לא בטלה קדושת המקום, ועון נורא ואיום הוא ליכנס שם בסומאה, והנה בזמנ"ז (שאינן לנו אפר פרה) כולנו סמאי מתים והנכנס בהר הבית במקום שהי' נקרא מחנה שכינה חייב כדת *), ויש סוגי סומאות ש אסורין בכל הר הבית מדאורייתא, ומהם אשר אינם נסהרים אלא בסמירת ז' נקיים ובטבילה במים חיים דוקא (ובזמננו שאין אנו עסוקין בטהרות ובבדיקות מי זה יכול להגיד שמיום הולדו לא אירע אף פעם אחד צד סומאה שסעונה ז"נ וטבילה במים חיים).

ואכן גם מי שיעשה כל דרכי הטהרה כדין וכדת, הן בחקופתו אנו הכניסה להר הבית אפילו בטהרה עון פלילי הוא, כי ברור אשר בזה מחטיאים את הרבים מהמון אחב"י אשר על סמך זה (שטהורים יכנסו להר הבית) גם המה יכנסו "בלא טהרה" לבלא שמירת גבולי המחנות ונמצא ש"ש מחלל לעבור על עיקרי התורה בריש גלי ובמקום המקודש מימות עולם.

ושנינו בחוטמא פ"ק דשבועות דקשה עון סומאה מקדש וק"שיו מכל עבירות שבתורה והביאו שם מיתזקאל פרק ה' ע"ש.

וחובה על אשכ"י מכל החוגים להשמר מעלות בהר ונגוע בקצהו, המעט מעט לנו פרצות הדור הנוחאות, אשר יבואו להוסיף שבר על שבר על ישראל לחטוא בטאט נפש בעון הסומאה על בר הבית ומקום המקדש, ד' ישמרנו. ואך ורק אל הכוחל ממערבי יגשו לשאח רנה וחפלה עד ביאח הגואל בב"א.

הכוהנים בכאב לב ומחכים לבנין אריאל בב"א

*)

כ"פ הרמב"ם ז"ל פ"ו מה' ביה"ב, ועי' מג"א סי' תקס"א שכ"כ חוס' שבועות וכ"פ בס' התרומה וכ"פ האגודה, וכ"פ הטב"א שם וכ"כ החוס' יומא פ"ד, וכ"פ החינוך מצוה ס"ג וכ"פ הכו"פ פ"ו והמהרי"ל ז"ל הל' יוה"כ, וכ"פ הגר"א ז"ל ביו"ד סי' של"א ס"ב וסעיף קל"ה.

הנוסח האחרון